

Simbiosis entre l'art gòtic i el Modernisme

Definició del Modernisme

Durant l'hivern de 2017, vaig pensar en una crònica, no revista, ni anunciada, però necessària per conèixer l'evolució de l'art gòtic internacional en tot el sentit de la modernitat i pensant en unes obres a Mallorca.

Ara que tinc temps, he proposat aquest apunt de trobar per saber de la simbiosis entre l'art gòtic i el modernisme localitzat i centrat a la Catedral de Mallorca, en les primeres dècades del segle XX. En plens aires de la Mediterrània s'hi apleguen els esforços d'una singladura molt especial per tal de visionar els traçats, els de l'Antoni Gaudí, Josep Maria Jujol i Miquel Barceló.

Foren unes poques hores comptades per fer una visita a fi de poder observar "in situ" les obres de pintors, escultors i arquitectes que han aconseguit entrar a la "santa sanctorum" entremig de les arcades gòtiques.

Si seguim l'obra de Gaudí, consta que va entrar, estudiar i va participar en unes intervencions a la Catedral, fet que ens permetrà saber com va proposar, decidir i fer les seves aportacions en les primeres dècades del segle XX.

Tot fet i dit, va escoltar al Bisbe de Mallorca, Pere Joan Campins, va sentir parlar de l'ús del ferro forjat i la ceràmica; sobre els trasllats dels ambons de la nau central i que en part dels treballs també hi comptava amb l'arquitecte Jujol, participant amb l'obra de Gaudí.

Gaudí demana al seu deixeble un despertar.

Entre 1910 i 1911, Gaudí li va demanar participar a la reforma de la catedral de Palma, Jujol el va acompanyar en les visites, on varen fer proves de ceràmiques que farien servir a la casa Batlló i al parc Güell.

Gaudí animava de forma directa a Jujol, mentre aquest decorava el cadiram del cor de la catedral amb una policromia desbordant de color, que ressaltada pel daurat.

Val a dir que les obres i certes reformes, sen cap dubte, van crear alarma i escàndol en part del capítol catedralici.

Així doncs, tenim el convenciment d'observar com les estructures gòtiques van rebre un capgirament de permetre unes esmenes a les formes, volums i de colors, sobre tot, a l'absis pentagonal de l'Església gòtica de Santa Maria de Guimerà.

L'obra signada per Jujol al baptisteri de Guimerà la va presentar el dia de Sant Sebastià del gener de 1945, recordem (Jujol, Tarragona, 1879, Barcelona 1949)

Primeres mostres de la primera cal·ligrafia

Les pinzellades de la cal·ligrafia jujoliana, han quedat, ben marcades en les parets de l'absis, els nervis de la clau gòtica, amb les línies sinuoses de corbes, traçats de dintre a fora del retaule del sagrari metàl·lic, fets que permeten revisar les paraules escrites en llatí amb un alfabet gòtic sobre, colors blaus de fons del retaule.

Val a dir que entrar avui a la nau central de la catedral, aviat podrem observar el gran mural del segle XXI on hi ha representat a través de la representació de la multiplicació dels pans i peixos i de les coces de Canà, diferents motius didàctics que permeten mostrar amb elements de la

fauna marina. És un bon exemple de com incorporar uns treballs amb una obra que podem dir trencadora i que s'ha convertit en altre atractiu turístic.

Motius per entendre i conèixer l'obra de l'arquitecte Josep Maria Jujol.

Tenim constància que a partir de les cartes al director del diari de Tarragona i tot llegint la contra portada del 12-06-2019, s'hi parlava sobre el territori Jujol, una nova proposta per la necessitat de millorar el coneixement de la seva arquitectura "per tots els racons del Camp de Tarragona".

Si s'han catalogat 64 racons, de moment se n'ha inclòs 16, en aquesta fase inicial, l'església de Guimerà, no hi consta, doncs recordem que la parròquia a partir de 1154 ja formava de l'arquebisbat de Tarragona, i que el retaule tridimensional de Jujol, fou inaugurat en 1945, també com l'obra del sagrari, que porten la seva cal·ligrafia jujoliana, són fets per reconèixer i situa GUIMERÀ al territori Jujol, també a Lleida.

Definició del modernisme

Format en un ambient arquitectònic dominat pel magisteri de les dues grans figures de l'època, Lluís Domènech i Montaner i Antoni Gaudí i pel moviment artístic i arquitectònic del modernisme, el nom de Josep Maria Jujol irromp amb una manera singular d'intervenció arquitectònica, tant en els processos constructius com en els ornamentals.

Encara més significatiu és l'absència de grans encàrrecs i de clients poderosos i també haver crescut a l'ombra de Gaudí, davant la mancança de diners o en el fet que la seva tasca se centrés principalment al medi rural.

Josep Maria Jujol va néixer a Tarragona el 1879 i és sense dubte, una personalitat única dins el panorama arquitectònic espanyol del començament de segle.

El seu caràcter tàctil, el recurs als materials més pobres, la frontera difusa entre arquitectura i artesania, ell mateix va arribar a treballar i pel moviment manualment en les obres. Va ser anomenat el precursor de moviments tan decisius com el surrealisme i el dadaisme.

La seva arquitectura es modesta pel que fa a la qualitat a les característiques dels encàrrecs que genera ....plats i vidres trencats.

Jujol és arquitecte, artesà i manipula personalment les coses.

Segons Carles Forés la qualitat de Gaudí i Jujol en el modernisme català, com una relació que s'estableix, entre els mestres i col·laboradors durant el procés constitutiu amb solucions improvisades, amb dissenys conjunts pels quals Gaudí s'ha fet famós gràcies a les creacions dels seus associats.

Tarragó 1975, Jujol fou l'artista més qualificat del cercle de col·laboradors que Gaudí formà al seu taller de la Sagrada Família.

Segons S .Artés (1999), Jujol era un artista innovador polifacètic i espiritual que no seguí cap model predeterminat, té un estil propi que el converteix en una figura única i singular en la història de l'art contemporani.

La seva obra és de l'escassa potencia econòmica dels seus clients que compraven materials humils, creà enginyoses formes que sovint anticipen trobades (anticipades)

Els clients, pagesos acomodats, persones de classes mitjanes i rectors.

Pel que fa al seu pas per Guimerà (1940-1945) és l'única obra de Jujol a les terres de Ponent.

Per Tarragó (1975) Jujol fou un dels dibuixants més qualificats del seu temps, al costat de Fortuny o Picasso.

Per Llinàs 1996, Jujol va crear un llenguatge imaginatiu i molt peculiar, gran dibuixant i de mostres de les variants cal·ligràfiques les va deixar acolorides amb una extensa i ampla gamma de al presbiteri i retaule de Guimerà.

Hem arribat a llegir dintre de les històries de la història de Guimerà com a fets per estudiar el Modernisme, i de com descobrir els protagonistes del pas per Mallorca de Gaudí i Jujol, que ja tenim el nom de "Binomi Cultural", com el nou capítol de l'art del segle XX: El Modernisme.

Hem arribat al, possiblement, millor període de l'art, doncs, destrés del període global dit medieval, queda citat com a gòtic Internacional, als entorns de 1414, Guimerà viurà un dels millor moments de l'art i que es descriurà com a modernisme, en les primeres dècades del segle XX i que coneixerem als nostres protagonistes amb les seves obres i nominades com a Gaudí i Jujol.

Joan Duch i Mas

Francesc Busquets i Pagès

